

hirdette a lélek egészségének forrásaként Jézus evangéliumát. Ember-szolgálatának elismeréséül 1952-ben megkapta a Béke Nobel-díjat. E nagy kitüntetés átvételekor mondott beszédében elítélt mindent, ami az élet ellen való, legfőként a háborút. 1962-ben üzenetet küldött a Helszinki Béke Világkongresszushoz: „A teljes leszerelést mielőbb létre kell hozni; és ha ez a reményünk valóra válik, hajnalpírja lesz a korszaknak, melyre az emberiség áhítozik.“ 1965-ben hunyt el az emberi élet e nagy tisztelője, de testamentumként hátrahagyta a világnak: „Hiszek az igazságban és a szeretetben, és ezen az alapon hiszek az emberiség jövőjében. Minden jó, ami az emberi élet szolgálatában áll, és minden rossz, ami az emberi életet megkárosítja, vagy meg akarja semmisíteni.“

Az élet tisztelete az emberiség békés és biztonságos jövőjének, szüntelen fejlődésének feltétele. Erre figyelmeztet a szentírás tanítása: „... az életet és a halált adtam előtökbe... válaszld azért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod“. Válasszuk az életet, mert ez az Isten akarata! Amen.

KOVÁCS ISTVÁN

KERESNI KELL AZ EMBERT

Péld 28,12/c

Diogenészről, a görög bölcsről jegyezték fel, hogy egy alkalommal égő lámpással a kezében rohangált Athén utcáin, s fényes nappal minden járókelőnek az arcába világított. Amikor valaki megkérdezte tőle, miért teszi ezt, így válaszolt: Keresem az embert! a korabeli athéni embereket minden bizonnal mélyen lesújtotta a tudat, hogy a filozófusnak ilyen rossz véleménye van róluk: hiába keresi, lámpással sem találja közöttük az igaz embert.

Megmosolyoghatjuk az ókori bölcs kemény ítéletet hordozó, és mégis naiv ötletét, de el kell ismerjünk, hogy emberkereső törekvésével, szándékával nem csak egyet érzünk, hanem egyek is vagyunk. Ha nem is égő lámpással a kezünkben: mi is mindenkor az igazi embert keressük. Mondhatni, egész életünk emberkereséssel telik el. Az igaz embert keresi a magának példaképet formáló ifjú a felnőttek között; ezt keresi a férfi a nőben és a nő a férfiban, a barát a barátban, de még a rokon is a rokonban, mert még a vérségi kapcsolatok sem érnek semmit igaz emberség nélkül. Olyannyira rá vagyunk utalva, hogy nélküle nem élhetünk teljes életet. Ezért keressük mindenkor és mindenhol, minden embertársban, akivel csak összehoz az élet, az eszményeinkben élő, igaz embert! De kicsoda tulajdonképpen az ember, akire olyannyira szükségünk van, hogy az élet minden helyzetében őt keressük, hogy életünk maga is állandó emberkeresésben telik el?

Hogy ki az ember? A teremtés koronája, akit Isten a saját képére és hasonlóságára formált, hogy teremtményén kirajzolódjon isteni arca. Teremtői szándéka „drágábbá teszi az embert a színaranyból“ (Ézs 13,12). Maga az ember is érzi ezt a kitüntető gondoskodást és szeretetet; egy-egy

feleszmélő pillanatában el is csodálkozik rajta: „Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla?“ (Zsolt 8,5). Jézus nagyra értékeli az embert. Válaszának középpontjában az Isten képére és hasonlóságára tökéletesedő ember áll, aki minden teremtett lényénél drágább (Mt. 12,12) Az ember önmagára eszmélő és értékeire való rácsodálkozása talán még ezeknél is hangzatosabb kijelentésekben nyilvánul meg. Már az ókori görög ember úgy vélekedett, hogy: „Sok van a földön, ami nagyszerű, de köztük az ember a legnagyobb“ (Szophoklész). Az újabb korok emberének véleménye nem kevésbé hízelgő. „Ha az ember szót hallom, — írja Jack London —, rögtön hozzámenekülök, mint olyan lényhez, akinél nyugalmat remélek.“ Egy másik neves író szinte elragadtatva kiált fel: „Ember! Ez gyönyörű! Ez büszkén hangzik!“ (Maxim Gorkij). S lám, mégis keresni kell az embert! Mert van „az éremnek“ egy másik oldala is.

Olvasom, hogy Zürich városában fotókiállítást rendeztek néhány évvel ezelőtt. A kiállításnak azt a címet adták a rendezők: „Ki az ember?“ A kérdésre több száz fényképpel próbáltak válaszolni a fotóművészek. Az egyik képen sztriptiz táncosnő, körülötte nevető emberek. A másik képen öt éves, komor arcú vietnami kisfiú, kezében géppisztoly. Két japán koldus egy templom előtt. Egyikük vak, a másiknak mindkét lába hiányzik. Indiai katona véres arccal, kezében puska. B12-es nehézbombázók épp kioldják halálos terheiket Vietnam fölött. Gázálarcos anya egy bombatámadás után, előtte babakocsi, benne halott csecsemő. Aztán csonttá aszott, pókhasú, „szörnyekké“ puffadt, éhező gyermekek szálnalmas csoportja... Hát ilyen és ehhez hasonló képek próbálnak választ adni a tárlat látogatóinak: kicsoda tulajdonképpen a 20. század embere. Nem csoda, hogy „ezt az embert“ is látva, az egyik Nobel-díjas természettudós így nyilatkozik: „Ha nekem az embert Isten véglegesen befejezett képmásának kellene tartanom, kétségbeesnék.“ (Konrad Lorenz)

Keresni kell tehát az embert, mert nem véglegesen befejezett, nem kész és tökéletes lény. Emberré válása hosszú folyamat, melynek rendjén meg kell keresni s felszínre kell hoznia az igaz embert, az eszményeinkben élőt. Azt, akit a teremtés hajnalán „elindított“ az Isten, hogy a fejlődés végtelenségében kiteljesedjen, s kirajzolódjon rajta az istenarcúság, mert erre teremtett. Küzdelmes, komoly próbája ez a hitnek és szeretetnek. A keresztény ember azonban nincs magára hagyatva ebben az emberkeresésben. Előtte áll eszménye és példaképe: Jézus. Ő az, akiről már Pilátus is kijelentette: Íme, az ember! Akiről a római százados is Istent magasztalva tett bizonyosságot: „Ez az ember valóban igaz volt.“ (Lk 23,47). Ő mutatja meg, hogy milyennek gondolta és milyennek akarja Isten az embert. Hozzá kell hasonlítanunk, mert benne minden nemes tulajdonság megtalálható. Ő képviseli az emberség csúcsát, ahová mindenkinek törekednie kell, hisz az Ő követése minden ember számára föl-emelkedést jelent a teljes emberség magaslatára.

Annak, akiben az emberség hiányát tapasztaljuk meg, azt szoktuk mondani: Nem vagy ember! Milyen sértő, mennyire lesújtó és megalázó vélemény! sűrűsödik ebben a kifakadásban. Vajon miért? Azért, mert épp lényegünktől foszt meg. Emberi mivoltunk lényege ugyanis épp emberségünk, a bennünk kirajzolódó, rajtunk feltündöklő istenarc. Ezért is keresni kell az embert!

Keresem az embert. Benned is keresem. De egy pillanatra sem feledkezhetem meg arról, hogy te is keresed. Bennem is. A keresztény em-

Zakus alacsony terméü volt. Embertársai mégsem ezért vetették meg. Sokkal inkább azért, mert az idegen elnyomók kiszolgáltatásával akart meggazdagodni, s a tisztességtelen úton — csalással és zsugorisággal — szerezett vagyonnal embertársai fölé nőni. Märpedig törpe ember az, aki

Lk 19,1—10

ORIASOK ES TÖRPEK

KOVACS ISTVÁN

berre tehát kettös feladat, küldetés járul e tereu. Keresnie kell az igaz embert, mindenekelelt: önmagában. Ki kell ásnia, felszínre kell hoznia a benne rejlő istenarcot. Egyik költőnk szépen éneklü meg ezt a gondolatot: „Egy istenarc van eltemetve bennem, / S most ásót, kapát, csakányt ragadok. / Testvéreim, jertek, segítsétek, / Egy kapavágást ti is tegyétek, / Mert az arc igazán én vagyok. / Egy istenarc van eltemetve bennem; / Antik szobor, tiszta nyugodt erő. / Nem nyugszom, amíg nem hívom elő. / S bár világzsenyire rakódott reája, / Nem nyugszom, amíg nem lesz reneszánsza.“

Mennyi türelmes, kitartó munkára, söt együtműködésre van még szükség, hogy megszülessen bennünk ez az új ember típus, akinek arcán felragyog az istenarc, s akiben Istennek is kedve telik.

Másodsor, keresnünk kell az embert a felebarátban, az embertársban is. De oly módon, hogy segítségére legyünk annak felszínre jutásában, kibontakozásában és fölragyogtatásában. És ezt csak egy módon tehetjük, amit a következőkben szeretnék szemléltetni. Egy édesanya sehogys tudta rászoktatni csintalan gyermekéit arra, hogy poros, sáros cipőjüket szépen megtisztítva, fényesre pucolva induljanak el otthonról. Nem használt a türelmes, szép szó, de még a szidás sem. A szeretet azonban találekony. S az anya — egyik este — ragyogó fényesre tisztította a gyermekcipőket. Pontosabban, mindegyik pár cipőből az egyiket. A másik lábbeült otthagyta porosán, sárosán, piszkosan. Reggel a gyermekkel nem lehet útnak indulni. Megszégyelltek magukat, és soha többé nem mulasztották el cipőik megtisztítását. Az igaz embert úgy kell keresnünk és felszínre hoznunk, hogy az embertárs számára is felmutatjuk az eszményt, az igaz embert. „Íme az ember!“ Oda állunk elé és igyekszünk felmutatni, hogy mennyi valósul meg bennünk az igaz emberből, a jézusi emberből, akit ő is keres. Csak ez esetben van jogunk „keresni!“ az embert — másokban. S csak ez esetben, e követelő, kényserítő példa felmutatása nyomán lehet reményünk arra, hogy embertársunk arcán is fölragyog az istenarc, s mi is megtaláljuk benne azt, akit keresünk: az igaz embert. Kezdj hozzá, lass neki! Indulj el még ma az emberteljeség felé vezető úton, keresve az embert: „Alattad a föld, fölötted az ég, benned a lét.“ (Wéres S.) Amen.